

АНІ НАЙМЕНШОГО КУСНИКА
УКРАЇНСЬКОЇ ЗЕМЛІ ВОРОГАМ!

БОРИТЕСЯ — ПОБОРЕТЕ!
Т. Шевченко

УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ СЛОВО

UKRAINIAN COMMUNITY WORD

P. O. BOX 103, BROOKLYN 25, N. Y., U. S. A.

НЕЗАЛЕЖНИЙ ОРГАН УКРАЇНСЬКОЇ СУВЕРЕННО-СОБОРНИЦЬКОЇ, ТРУДОВО-ДЕМОКРАТИЧНОЇ
І РЕСПУБЛІКАНСЬКОЇ ДУМКИ.

ВИХОДИТЬ МІСЯЧНО

Видає: Українська Громада імені Микити Шаповала в ЗДА. Редагує: С. Зеркаль

Всі листування і пересилання грошових внесків просимо засилати тільки на подану адресу.

Передрук статтів або їх частин дозволяється, але тільки з зазначенням джерела.

Статті підписані власним прізвищем автора, не завжди висловлюють погляди чи становище редакції і за них відповідають самі автори.

За надіслані до вміщення в журналі статтів, поезії, наукові праці то-що редакція не виплачує авторам ніяких гонорарів і не вступає з приводу цього в ніяке листування.

Редакція застерігає собі право скорочувати надіслані матеріали і правити мову. Редакція не вступає в ніяке листування з авторами з приводу цього. Незамовлені і не використані матеріали звертаються лише тоді, коли автор матеріалів виразно це собі застеріг і коли долучив заадресовану до себе коверту з відповідною поштовою оплатою.

Рік V.

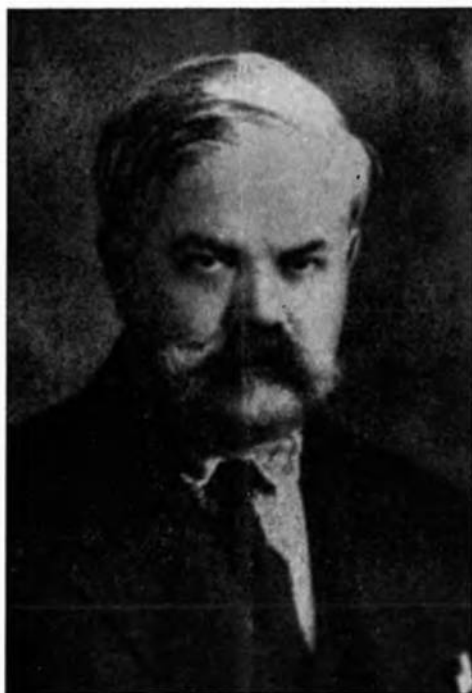
Новий Йорк, лютий, 1957 р.

Чис. 2/50/

З М І С Т :

1. Микита Юхимович Шаповал. Останні години і смерть.....	Ст. 25
Ненаградима втрата.....	" 26
2. С.Пронивський - Документ ганьби.....	" 28
3. М.Шаповал - Мандрівне. Продовження.....	" 31
4. С.Зеркаль - Минулість і майбутність України. Продовження.....	" 35
5. А.Ходоровський - Тополі. УМІ-Американський Музей Іміграції.....	" 39
6. Стандарт прожитку в СССР.....	" 40
7. С.Дулібич - Листи з Бразилії. XI. Критика Е.У. Зошит 3... ..	" 41
"Пеньки" А.Коршнівського.....	" 43
8. Загальна Рада - Нові методи механізації на фармах.....	" 45
9. С.Хмелівський - Неправду неправдою не поборюють.....	" 46
10. Оголошення.Видання нової книжки: Гетьманщина і Директорія	" 48

+++++

МИКИТА ЮХИМОВИЧ ШАПОВАЛ

Др. соціології,

міністер земельних справ Української Народньої Республіки.

Народився 8 червня 1882 р. в с. Сріблянці, Україна.

Помер 25 лютого 1932 в м. Ржевницях, біля Праги, Чехи.

Микита Юхимович Шаповал.

25 лютого 1932 - 25 лютого 1957.

25 лютого 1957 року поминає 25 років від того дня, коли шире і гаряче, повної любови до Трудової України, серце Микити Юхимовича перестало битися. Рушійний мотор став і величкі енергії та праці тіло перестало виконувати революційно визвольні функції Великого потріота і борця за краще життя і волю Трудової України.

ОСТАННІ ГОДИНИ І СМЕРТЬ МИКИТИ ЮХИМОВИЧА ШАПОВАЛА.

М.Ю. Шаповал здавна відчував хоробливий стан свого серця. Уже р. 1920 лічився він в Карсбаді, а потім в Подєбрадах, але після того захоплення культурно-просвітною та політичною працею й боротьбою цілком перестав лічитися. Відчував небезпечний стан. Перед останнім відїздом до Америки /1930 року. Ред./ висловлював тов. Григорієву й іншим побожання, що може й не вернеться, бо почуває себе не дуже добре. Повернувшись, не раз казав, що йому життя залишилось яких років два і поспішався кінчити свої наукові та публіцистичні праці. Останні часи багато писав, виїзючи з Жезниць до Праги лише два-три рази на тиждень. Бувало скажиквся, що від писання пальці терпнуть. В дійсности ж то були наслідки старої хвороби.

В четвер 25 лютого у 25 хвилин на 2-гу, як звичайно М.Ю. виїхав до Праги, на лекцію англійської мови. Як оповідала пані Вейд, його учителька, М.Ю. прийшов у свою годину. "Я була в лихому настрої і призналась йому в тім. А він, напакки, був в дуже доброму і пообіцяв мене розважати. І дійсно оповідав різні дотепні річі. Жадної зміни в нім я не знайшла. Лекція пройшла у захопленні і по скінченні її М.Ю. відійшов особливо веселим і, здається, в доброму настрої".

З лекції М.Ю. пішов на Шежикову ул. до Українського Соціологічного Інституту, де що-четверга відбувались наукові засідання. По дорозі, як то було уявлено, він зустрівся з представником Спільки Українських Інженерів на Словаччині /Інж.агр. О.Яременком.Ред./, з яким перебалакав у справі охорони прав українських інженерів - добру годину /Зустріч влаштував Інж.агрон. С.Зеркаль.Ред./.

Доклад читала пані М.Омельченкова про розвиток жіночого руху в різних країнах... М.Ю. прийняв участь в обговоренні доклада і подав цікаві відомості про жіночий рух в Америці, згадавши свого першого інформатора в тій справі, Тоні Сисака, який першим звернув його увагу на становище жінок в Америці під час подорожі на кораблі....

Під час засідання був спокійний і як звичайно уважний, дотепний, за що навіть дістав подяку від пані прелегентки.

Засідання затяглося до 3/4 на сему. Після засідання т. Григорієв підніс питання про необхідність в суботу зробити засідання Головного Політичного Комітету /УПС-Р. Ред./ та подав матеріал до обговорення. Під цю хвилю М.Ю. почав швидко ходити по кімнаті, піднісши праву руку до гори, та лівою стискав собі праву груди, бо, казав щось рука йому особливо якось терпне, а груди страшенно болять. На лпці був вже блідий, наче змучений. Скоренько переслухавши точки майбутнього засідання, М.Ю. йшов одягатись щоби встигнути на потяг, що відходить до Жезниць в 7:38, бо дружина його вже пішла раніш. Одягнутись йому помогла т.С.Пилькевич, якій він знову поскаржиквся на біль грудей і тут згадав, як й не раз раніш згадував, аорту М.Драгоманова та розповів в чолу саме полягала хвороба і смерть М. Драгоманова.

На потяг ми встигли, підбігаючи підтягцем, але я помітив, що йому сьогодні особливо було збільшити чи прискорити крок. Я кликав його до ближчого вагону, але він все поспішав до останніх і коли ми увійшли, куди йому хотілось, то випадково попали туди, де вже сиділа Ольга Філаретівна, його дружина зі Сп.Ф.Черкасенком.

Дорогою розмова наші не йшла, бо М.Ю. знову відчув велику біль і не міг собі місця знайти: то сяде, то походить, то змикувався прилягти, а праву руку все до гори підносить, а лівою стискає чи розтирає праву грудь... Чим далі все гірше... Широким кроком ходив по вагону. А то відчиняв двері на площадку вагона і глибоко вдихав холодне повітря. А увесь час з його піт спадав величезні краплі і він втирає лице хусточкою...

Нарешті приїхали до Жевниць. Без допомоги не міг зійти з потягу... Помаленьку додибав до почекальні і тут все мостився прилягти на лавці. Лягав то на правий бік, руку хвору притискав, лягав на лівий бік - руку підносив до гори... Я й дружина все казали, що треба закликати лікаря, але він не дозволяв, кажучи, що їм не довіряє. Хотів наче б чогось випити і забороняв принести з недалекої ресторації. Хвилин зо двадцять так пройшло... Захотів до-дому, щоб швидче лягти. Ми взяли його по-під руки, і він стискаючи праву грудь, яка, скаржився, скажено боліла, пошамсенько йшли. Їм було йому дуже тяжко, чуть приспішений крок його знесиливав і ди-хав він тяжко - тяжко. З двадцять хвилин йшли ми по шляху, який проходив здоровим в 4 - 5 хвилини...

Домі просив дружину запалити в трубі, а сам переодяг вільніший піджак і ліг на постіль. Праву рукою вхопився за високе перенччя... Просив дати напиться. Чай не був ще готовий... Приступ болі то слабнув, то знову збільшувався. Коли ставало легче казав - "а я думав що попрацюю ще сьогодні... Паперу собі купив цілу стопу та й пачку пер також... Передав мені, витягнувши з бокової кишені, коперту з перами. Я одніс на стіл і тоді помітив, що перед відїздом до Праги М.Ю. писав свій фелетон у віршах - "Тріє царіє" -, яких в останні дні написав чимало на різні злободневні теми...

Випив чаю й заспокоївся. Поговорив ще зі мною про біжучі справи. Коли ж я одійшов, через кілька хвилин знов почалися болі. Дружина хотіла покликати лікаря. Заборонив. Однак за кілька хвилин впав у непритомність. Дружина гукнула перелякано до сусід, щоб покликали лікаря. За хвилину прибіг лікар /через вулицю жив/ і констатував смерть. Встановлено ту саму "драгоманівську" хворобу: артеріо-склероз, ендокардіт.

П.Б.

/ "Трудова Україна", ч.3-4, 1932/

Після відбуття громадського похорону, тіло покійного М.Ю., опалено в Празькому крематоріумі дня 2 березня 1932 року.

НЕНАГРАДИМА ВІРАТА.

Несподівано покинув нас творець "Трудової України", головний її редактор і співробітник; той, хто на три чверти заповнював її своїми думками, бажаннями, іріями, вогнем любови до всіх скривджених, а серед них у першу чергу до поневолених трудових українських мас; лютою ненавістю до всього, що перешкоджає визволенню людства, а особливо до ворогів пригнобленої, обікраденої, ограбованої, вивченої, випученої України! /Журнал "Трудова Україна" виходив у Празі. Видавав Павло Богацький. Редагували П.Богацький і М.Шаповал. Ред./.

Одійшов од нас неміруний Микита Юанович Шаповал!

Одійшов, кажемо, бо дух його, думки, чуття, настрої вітають серед нас, а праця його перед очима не тільки наших, а й прийдешніх поколінь.

"Українська Хата", що будила українську думку, ширивала її з обіймів самовдоволеного тупого мішанського примітивізму та гнала з хуторів і присілків від вишпаних сорочок та синіх шароварів у великі міста й заводські поселення на останні ступені висоти сучасної людської культури і обернала націю селянських хлопчаків у духовну аристократію людства; "Український Національний Союз" з його славною революцією українських народніх мас в боротьбі за волю; "шаповалівщина" з політикою єдиної соборної трудової України власними силами та організацією низки високих шкіл і

наукових закладів для самостійного виховання цих власних сил; науково-соціологічне обґрунтування прав і засобів визволення українського народу - це те, що зробило його вічним в історії Трудової України.

Він не змарнував надзвичайного природного дару - меткого розуму та палкого темпераменту на особисте задоволення, а поклав його весь на працю визволення українського народу. Згорів на праці. Впав на недоораній борозні, не випускаючи з рук плуга, незмірно заглибленого в цілину української ниви. Весь вогонь любови віддав страждаючим, а всю лють ненависти гнобителям та їх прислужникам!

Великий природний гострий розум збагатив високою освітою, особливо в галузі суспільного життя. Незнаємо, хто б другий з українців мав таку велику власну збірку книг з суспільних наук на 9 - ти мовах, перемерожену власними примітками, як у нього. Вічний порив вперед, все вище й вище до верхів досконалості, та нестримна огида до дрібномішанства в усіх його проявах; чесність, правдивість, безкорисність, невідступність і залізна воля до переведення в діло висловлених гарячим почуттям та перевірених науково вишколеним розумом ідей суспільного життя - це Шаповал.

Вічний біль за упослідження українських та вселядських трудених має і невідлунний, нестримний порив до боротьби за їх визволення. Воля України і Вілена Спілка всіх вільних народів світу - головні мрії його життя. Вперед, вперед! Працуй, борись, змагайся, не здавайся! - лунало від його постаті, рухів, праці.

Навколо нього все клекотіло життям, боротьбою, переслідуваннями! Гналось вперед. А він поперед усіх. Словом і ділом. За ним завзятіші, витриваліші, дужчі, працездатніші, терпеливіші. А що далі, то все більший галас відсталих, невдоволених порулює ними їх спокою. Тепер вони щасливі. Він уже не стривожить їх покоем. Але... думки його живуть. І будуть гнати вперед, як він. Другі їх підхоплять... і бичуватимуть ледачих, недбалих, ситих, гнобителів і визискувачів; продажних і полохливих!

Він рушій українського суспільного життя останніх літ, особливо на еміграції. Тут він означив поведінку приятелів і ворогів. Всі, коли не орієнтувались, то рахувались з ним. По його поведінці строїли свою. Та й у всьому українському рухові ішов він попереду, був одним із визнаних провідників його.

Шевченко геніальними поезіями зрушив політичні відчуття й посіяв зародки політичної думки, Драгоманів - сформулював їх у першу українську визвольну програму, а Шаповал - найдокладніше наукою обґрунтував та розширив її. Теорія неповної нації, аграрного доповнення, села і міста, визволення з хуторянства - це ті верхи, до яких довів він українську суспільну думку.

Він ніколи не стояв на місці, а все рвався вперед і других за собою тягнув, а вслід за ним росли повні нових яскравих думок журнали, книги; складалися видавництва для фіксації українського поступу, організувалися школи для виховання нового вільного самостійного українського суспільства, укладалися нові культурні, господарські й політичні українські суспільні організації.

Організувалися приятелі й вороги, бо організація - поступ. Неорганізовані - отара. Організовані хоч і вороги, але люди!

І раптом все це затриміло, загойдалось, подекуди й стало. Головний живчик спався. Неможливо болюче. Не хочеться вірити. Туляк навколо... Тільки книги, журнали, листи, рукописи, школи, бібліотеки, суспільні організації нагадують, де він ходив, що він робив, куди кликав, що радив.

Ніхто вже нам, сучасному поколінню, його не замінить. Його вогню, працездатності, знання, досвіду, широти, витривалості, жертвенності...

Одно залишилось нам: іти його слідами. До кращого, до вищого, до того, що звеличує людську вдачу. Це - приязність і тяжкий обов'язок всіх нас і кожного...

Борімося, щоб побороти!...

/"Труд.Україна" 1932/.

"Неуцтво поневолених і дурисвітство пануючих були і є на перешкоді визволенню, яке може прийти аж після усвідомлення поневоленими дійсного стану річей". М.Шаповал.

ДОКУМЕНТ ГАНЬБИ.

В січні 1957 р. в деяких українських газетах появилися "ЗАКЛИК УІКОМІТЕТУ В СПРАВІ УКРАЇНСЬКО-ПОЛЬСЬКОГО КОРДОНУ". Сама думка подати своєму і чужому суспільству про ненажерливість польського імперіялізму до українських земель є потрібною, але в такій формі і навіщенню, щоб не принижувати і некомпромітувати національної гідності великого Українського народу і не зрікатися українських земель в користь сусідів ворогів. Для написання цих рядків користуємося з "Заклику..." вищезгаданому в газеті "Свобода" з дня 19 січня 1957 р.

Цей "Заклик" досить великий своїм розміром, а тому через брак місця в нашому журналі, ми обмежуємося тільки до обговорення деяких невдалих або шкідливих думок і висновків УІКА.

Заклик складається зі вступу і 6 пунктів.

У вступі УІКА констатує, що польська еміграція веде акцію перед світовими чинниками в тій цілі, щоб відновити границі польської держави на сході каштом України, в межах з 1939 року, а на заході-границі щоб залишилися такими як є тепер. Нелогічність польських імперіялістів дуже показна і непогамована. Але дарма їх напасті, їх бажання розвіються як дим в повітрі, не тому що нам так хочеться, а тому, що світові діючі сили в майбутньому будуть мати такий уклад, в якому польському імперіялізмові не буде місця. Їм переконані на підставі логічних подій світових, що навіть така Польща як "Коронна Польща" не має ніяких підстав до існування.

Проти хоробливої польської агітації УІКА перестерігає світових діючих політичних чинників своїми невдалими "атутами".

Ад 1. Тут подається пояснення про прилучення частини Галичини до УРСР в Ялті. Констатування, що Галичина, Волинь і Холмщина старі українські "провінції", які повинні належати до України. Коли б тільки на цих твердженнях закінчилося в цілі пункті, то все було б добре, але в даліших рядках творці "Заяви" показали, що або не знають історії України, або є щедрими дарувальниками української землі для поляків, коли пишуть:

"Межі цих трьох українських провінцій /розстрілка наша.С.З./ сягають далеко далі на захід, по річку Вислоку на півдні та по ріку Вепр на півночі, отже приблизно на 30 миль на захід від лінії Керзона..."

Авторам "Заяви" зауважуємо, що їх інформації не відповідають правді і дезінформують як українське так і світове суспільство і опінію, бо:

а/ Волинь, Галичина і Холмщина, а також не названі Лемківщина, Полісся, Підляшша і Перемишлящина не є ніякими провінціями України, тільки коренні землі України - Руси в X - XIII століттях.

б/ Тоді границі України-Руси були на р. Вислі, під містом Краковом, в Татрах горах, на вершках Вілих Карпат, на річці Мораві, на горі Матра, річці Тисі.

в/ Державна рация України буде змагатися до встановлення з Польщею історичних границь з X-XIII століть, а не якихось інших, а вже в ніякім разі по Керзонській лінії.

г/ Називати Галичину, Волинь, Холмщину і всі вище названі землі провінціями - нонсенс. Нині Україна сама в неволі, тож не має ні колоній, ні провінцій, ні ще якихось посідань.

Ад 2. Тут подається історія захоплення Польщею Українських земель в 1918-1919 роках, та про лінію Керзона, яку визначила Антанта силою проти волі Українського народу і його уряди. До цього пункту не забираємо голосу, щоб не забирати місця.

Ад 3. В цьому пункті подається історія повстання ЗУНР в 1918 р. і акту соборності в 1919 роках. Як аргумент права і волі населення прилучених до Польщі земель, подається такий доказ:

"У виборах 1922-го року до Парляменту у Варшаві, окуповані Польщею північно-західні українські землі /Підляшша, Волинь, Холмщина та Полісся/ вибрали де-

личезну більшість українських послів, меншість жидівських і ані одного польського". Але й при цій нагоді описано українські землі як, Лемківщина, Перемишлянина /землі, що на захід від Керзонової лінії/ Польки такі промахи, як промовчування, аргументуватимуть як землі "польські". Українські патріоти і державники таких промахів не спіють робити, хто так робить той до політичного і державного провідництва не надається, недоросли, хочби вони мали й по 60 - 80 років!

Ад 5. Автори "Заяви" переконують "вільний світ" в тому, що, що Польський імперіалізм є шкідлива акція і що спричиняє труднощі в боротьбі з Московським імперіалізмом, тому, мовляв: "Пропаганда польського імперіалізму не можна поборювати успішно імперіалізму російського, як не можна коцуну-московській несправедливості протиставляти перспективи іншої несправедливості і насильства". Добре, хай буде так!

Ад 6. УККА "вважає за свій обов'язок піднести голос перестороги проти всіх родів і видів пропаганди... щодо повернення старих завоєвницьких польських східних кордонів з 1939 року, ... бо таку акцію вважає чи "оперувальні рішення великою шкодою для інтересів США / а для України і Вас особисто ні? С.П./... та очолюваного ними вільного світу в їх боротьбі проти коцуну-московської загрози".

Ми того переконання, що політика США базується на корисних діях і рації для США а не на якихось плаксивих рабських "молитвах" УККА та його ритуалістах.

Ад 4. Цей пункт партії того, щоб передрукувати в цілості і зупинитися на ньому. Ось він: "Видилення й прийняття лінії Керзона як етнографічної межі між Польщею і Україною на конференції в Ялті, не зважаючи на характер інших рішень тієї конференції, було - як не заявив тоді британський секретар закордонних справ Іден - не актом сили чи концесії, а тільки актом СПРАВЕДЛИВАСТІ /так і написано великими літерами слово "справедливості". С.П./ . Цей міжнародно-правний акт, довершений головним чином під натиском українського народу, визнала освідомлена демократична публічна опінія, не зважаючи на застереження, що українські справи рішались там без уламатованих вільних представників українського народу".

Аргументація і дивна, і протирічча, і помилуюча, і поправа, і шкідлива. Ось чому:

а/. Керзонова лінія ніколи не була, як і тепер не є, етнографічною межею між українським і польським народами.

б/. Керзонова лінія є кривдою для України, вчинена насильством Антанти в 1919 р., як протектором Польщі з одного боку і протектором російських єдино-неділниць по відбудові Російської імперії народів, що називалася імперією. В роках 1918-1923 Антанта була ворогом України як і всяка Москва.

в/. Якщо для англійського панка-аристократа Ідена, в Ялті Керзонова лінія було "актом СПРАВЕДЛИВОСТІ" то для українського народу, для справжніх українських патріотів і державників, для Української рації - це був акт брутального, перфідного насильства і несправедливості. А вже є голли і шкідливі безглуздя і дезінформація суспільства українського і чужого в твердженнях, що ніби "Цей міжнародно-правний акт довершений головним чином під натиском українського народу"... Де? Коли? На якому просторі України? Ні панове з УККА, нігде і ніякого натиску український народ не робив і робити не міг, бо український народ тоді, як і тепер, поневолений національно, соціально, економічно і адміністративно. Чи Ви верзете?! Нам соромно, що Ви себе так профануєте!

Московський кат-самодержець диктатор Й.Сталін, президент демократичних США Ф.Рузвельт та міністерський предсідник, старий "приятель" України, Вінстон Черчилль у Ялті по дружньому поділили світ /земляли і народи/, а в тім і Українську землю, як своїм приватним майном, нікого не питаючи і "слухаючи" "натиску" українського народу /якого насправді й не було/, записи "Віколюкою", закусили ікрою і з тими роз'їхалися. Отож тоді іпренько поділили й Українську землю. На схід від трикля-

тої "справедливої" Керзонової лінії "усоборнив до УССР" Сталін, а на захід - подаровано Польщі. По живому і здоровому тілі України, ці "миротворці" ялтинські проєрали криваву борозну насильства, перфідності й злочинства. А УНКА-їнські вчені, професори, магістри, інженери, адвокати, редактори і партійні партачі цей акт насильства визнають і називають "справедливим" і на ньому базують свою "оборону" України. Цей пункт в "Заяві УНКомітету..." є цинічним, ганебний і зрадою на Українським народі, на Українській державності і соборності. Це не оборона українських просторів, і границь і народу, це не служба Україні, тільки служба ворогам України - Польщі в першу чергу.

Під кінець цього пункту автори "Заяви" запутались і протирічать самі собі, коли пишуть: "...що українські справи рішались там без урядованих вільних представників українського народу". Так є! На Ялтинській конференції ніяких урядованих представників від українського народу не було! Так чому ж Ви панове, автори "заяви" парок рядків вище в цим самим параграфі пишете, що акт "справедливості" довершений головним чином "їд натиском українського народу?" За кого Ви рахуєте читачів "Заяви"? Невже ж читачі будуть всі такими безкритичними сліпцями і неграмотними, що Ваших викрутасів не зрозуміють і на олово повірять. А що скажуть читачі чужих народів, до яких Ви звертаєтесь і в яких хочете здобути собі прихильну шпінію. О, зле з Вами, автори "Заяви".

В цілому "Заява УНКомітету..." є виявом убогства авторів цього компромітующого документу. Такі "Заяви..." не приносять українській еміграції ні честі, ні слави, тільки посміховище та моральну шкоду, на "подарованих" Польщі українських землях здирство, сльози, прокльони і кров!

Після цього "акту" УНКА не заслуговує ні довіря, ні моральної, ні матеріальної підтримки, тільки або на висіну гарнтур, або на ліквідацію, щоб далі не грішив.

Заява появилася без дати і підписів.

С.Проніський.

ДОКУМЕНТ С Л А В И .

Таким документом в історії України є "Міровий договір між Українською Народною Республікою з одною а Німеччиною, Австро-Угорщиною, Болгарією і Туреччиною з другою стороною". Подаємо деякі статті з нього.

Стаття I. Українська Народня Республіка з одною і Німеччина, Австро-Угорщина, Болгарія і Туреччина з другої сторони заявляють, що воєнний стан між ними покінчений. Сторони, заключуючі договір, рішались надалі жити взаїмно в мирі і дружбі.

Стаття II. 1/ Між Українською Народною Республікою з одною і Австро-Угорщиною з другої сторони, о скільки ті дві держави грампити-ють з собою, будуть ті границі, які існують між Австро-Угорською Монархією і Росією перед вибухом війни.

2/ Далше на північ іти-ме границя Української Народньої Республіки починаючи від Тьрнограду, загально по лінії Білгорай-Льбонини-Красностав-Путачір-Радий-Межиріччє-Сарнаки-Мельник-Високо Литовськ-Каменець Литовськ-Прушани-Вігеновське Озеро. Подрібно установлювати-ме границю мішана комісія після етнографічних відносин і углядиюченнє бажань населення.

3/ На випадок, якби Українська Народня Республіка мала граничити ще з якою іншою державою Почвірного Союзу, то що-до того застерігають ся окремі умови.

Стаття V. Сторони, що заключують договір, зрікають ся взаїмно звороту їх воєнних коштів, себто державних видатків на провадження війни, як також звороту їх воєнних шкід, то є тих шкід, які повстали для них і їх горожан у воєнних областях через військові зарядження з включенням всіх реквізіцій зроблених у ворожому краю.

Стаття VII. 1. п/ Розрахунок відбуваєть ся в золоті на такій основі: 1000 німецьких державних марок в золоті рівні 462 карбованцям в золоті Української Народньої Республіки, а також рівні 462 рублям в золоті бушого російського царства /1 рубель

Продовження на стор. 39.

М.Шаповал.

МАНДРИВНЕ.

Продовження.

13. V. 1922.

Сьогодні одкривається штакта сільського господарства.

Вчора одержав другого листа від Сорокіна. Відно, проста і шира людина.

20. V. 1922.

Статут Української Господарської Академії ствержено 16 травня. Вчора, 19 травня, п'ятниця, формально одкрито працю установ. Вчора приїхав Л.Шрапченко. Праця великого гурту мені вже не подобається. Болтуни партійні "товариші" - велике зло. Їх-деки м'ятушаться, хочуть "гегемонії".

26.V.

Нічого нового. Винниченко написав цілих дванадцять, що не може взяти на себе читання лекцій по літературі.

1. VI. 1922.

Призначили д-ра Нілоуса завідувачем трудово-регістр. одділом УГК, Памленка - касиром. Мартос і Гольдельман дорожбляться. Приняв сьогодні Делегацію Тимчас. Організаційного Комітету Студентів Академії.

3.VI.

Вчора в газетах був текст чесько-більшовицького торговельного договору. Договір дає великі права дипломатичні більшовицьким представництвам. Приходили М.Славинський і І.Бочковський, що вони думають ліквідувати себе, як нісію УНР. Прохали "переняти" консульські обов'язки що-до українських громадян.

8.VI.

Сьогодні день мого народження /26.V. ст.ст./. Скінчилось 40 років. Тяжко на душі. Нервуха дуже. Життя минає порожняком. Були ввечері Никифор Яковлевич з Ганною Петровою /Григорієм.С.З./, Павло Олександрович /Богацький.С.З./, Влалаш. Трохи поговорили і розійшлися.

5 червня 1922 р. Чехословаччина підписала договір Росією і Україною.

12.VI.

9.VI. ввечері мали розмову з Гірсою. Значіння договорів з Росією і Україною мале: є можливість тільки посилати людей туди. Фактично ніщо не зміниться. Культурну працю чехи веституть далі. До Українського Громадського Комітету і Української Господарської Академії підношення прихильне. Українські більшовики не виступали ні-разу проти культурної праці чехів для українців.

Ввечері був "Ревізор". Садовський грав надзвичайно добре. Но зло грав Певний Хлопастаков. Нічні ролі /спрід баби і унт.офіц. вдови/ слабо.

20.VI.

15.VI. закінчили призначення стипендій для студентів. Принято 193 студентів, 33 матурантів на пізні курси. Тяжка була робота!

В театрі Садовського - дефіцити. "Бондарівна" - чепуха. Доплатили 4000 кч. мн. Вияштували п'єсату "Ревізор" на користь голодаючих в Україні - дефіцит 600 корон. От громадська партія надій на "громадянство". Винниченко вже пише, що хоче прийти для розмов на принципіальні теми. Добре.

Сьогодні була нарада в Міністерстві Закордонних Справ про організацію допомоги селянам. Принято мій проект про організацію центрального комітету в цій справі. Ввечері був на концерті української пісні - диригував дуже слабо Рущаківський. Нещасні композитори - Січинські, Лядкевичі, Ніжанківські, Ф. Колеси! Боже, яка бездарність... Концерт "Дегенерації української пісні"...

Золотаренко покрав гроші і втік.

25.VI. 1922.

23.VI. я прийшов з Адміністративно-Господарської Комісії. Голосували за стипендію Пителиві, який не має права бути дійсним студентом. Ввечері приїздив Косюра "де-легатом", що б "знайти шкід". Як виявилось, він перебрехав мою відповідь.

22.VI. на Зборах в Міністерстві Закордонних Справ представники емігрант. організацій в справі допомоги селянам прийнято мою програму.

27.VI.

Вчора був на другій нараді в справі допомоги селянам. Саботують москалі. Чи вийде з тієї затії що - побачу далі і почну самостійну таку акцію. Загальні Збори для перевибору Адмін.-Господар. Комісії, назначено на 2.VII.

Завтра відкривається студентський конгрес.

29.VI.

Вчора мав довгу розмову з ректором /Університету - проф. І.Шоргенешві.С.З./ . Він добра людина.

Позавчора відкриття студентського конгресу. Вражає ніщанство і реакційність українського студентства.

10.VII.

7-го відбулись Загальні Збори в роковини УГКомітету.

3-го були Загальні Збори для вибору Адмін.-Господ. Комісії. Вибрано знов мене. Але мені тяжко. Переживаю лусь трагедію. Суцільно.

13.VII.

З 11.VII. я в відпуску. Вчора заходив Палипенко - ретність і гореч за те, ніби я з ним не приїжджав! Розмовляли багато. Никифор Яковлевич /Григорій.С.З./ поїхав до Подєбрад, де завелась язва інтриг з боку правих елементів. Сьогодні виявилось, що Косюра негідник. Я доручив йому організувати Селянську Спілку, а він підмовляв коменданта Станіші /Леопіда Купця.С.З./ щоб організувати це разом з монархістами та Славинськими-Королєвими, з метою взяти УГК під свій вплив. Каже, що я під "впливом" Паливоди! Це вже він истить Паливоду за те, що той викрив його гру раніш. Позавчора казав мені Б.Матюшенко, що йому казав Косюра, ніби я проти ос-деків. Інтриганий інтриган!... Нарікає на соціалістів, на експериментів, хоче "твердої влади" і гетьманщини. Сьогодні Л.Купця і В.Лаш приїхали і розповіли мені про цей ход. Хочуть взяти всю нашу селянську - культурну акцію в руки гетьманців "хліборобів" і чорної сотні. Ху, й тип оказується!

І.Х. 1922.

Звіт 6.

Місяць тому приїздив Винниченко, щоб порозумітися про спільну роботу і акцію допомоги голодаючим в Україні. Було 4 дні. Їздили в Подєбради. 23.ІХ./Неділя/ я читав публічну лекцію в Академії: "Соціологія українського відродження". На другий день в Т-пі Демократичного Студентства прочитав лекцію: "Від III Інтернаціоналу до III Рингу" /про селянське господарство і більшовиків/. Лекції мали успіх. Вчора і сьогодні чоські соціалісти демократи святкують 50-ти ліття своєї партії.

Тимофіїв і Ко організують монархистів. Сьогодні закладають свою організацію. Тимофіїв, Леонтович, Стефанович /член місії УНРеспубліки/, ген. Ходорович, Вацлав Вондрак /тех. С.З./, студенти Мурашко, Самарський. Закликають туди Павлинка і Яковенка /Василь, українець з Кубанщини.С.З./, ... Нагірні чорної сотні: взяти "в свої руки" УГКомітет і УГАкадемію. Головним засобом для досягнення цього - звалити мене. Виставляють до Академії кандидатур: Білімівича, Бубнова, Косинського і Зішківського.

7.Х.

В неділю І.Х. закладає "Союз хліборобів" - головою Тимофіїв, заступником його... Павлинка. 4.Х. їде з Павлинком довгу розмову про це. Він це робить... для добра УГК!

4.Х. ввечері прийшов проф. Сорокін. і був у мене. Мила людина. Було позавчора і вчора у мене. Багато говорили. Вчора порозумілися на тій, що він для УГК написав підручник Соціології. Вчора Сорокін був у Пресі, який призначив йому stipendію місячно 2400 корон.

Балаш пише з Берліну, що туди швидко приїдуть вислані з України Борсенов і Чеховський. Одержав сьогодні листа від Сенці.

18.Х.

Сьогодні Микола /брат, генерал.С.З./ виїхав до Калішу.

Павлинка звільнено з УГК 10.Х.

8.Х. були збори студентства в Подєбрадах, виносено різкий протест проти монархистів. На завтра Фідлер кличе представників "Селянської Спільни" на нараду. Що це значить?

20.Х. П'ятниця.

Вчора відбулась третя лекція Сорокіна. Відносно, що "советський рай" дуже одкинуто його вправо. Казав, що в Росії в соціальному сенсі всі далеко правіше стоять, ніж еміграція.

Розмовляв з В.Я.Гуревичем. Пропонує укладати спільними силами місячник, присвячений національній проблемі: росіяне, українці, білоруси, грузини і ин. З росіяни рекомандує Сташкевича, Кускову, Войтинського, Чернова, Ілліжова і ин. Нам з иними по дорозі!

3.ХІ. 1922.

Вже на новім помешканні з І.ХІ. /Прага, Над Краловскоу Обороу, 29/. Добро. 27.Х. був на виставі Художнього Театру "Винишний сад". Грали добре.

31.Х. при прийомі студентської делегації в УГК я чомусь розпачався і не міг заспокоїтись годин дві. Від Андрія Лівницького прийшов посланець з пропозицією про створення "Центру" в Празі. Цікава річ.

Павлинка все "доводить" необхідність мені стати "провідником" міжшошми з УПС-Р.

"Хлібороби" розпускають чутки, що я ніби "взяв" у більшовиків 100000 кч. і вже фабрикують навіть "мою розписку"! От мерзавці!

С.Зеркаль.

МИНУЛИСТЬ І МАЙБУТНІСТЬ УКРАЇНИ.

Продовження.

Деклярація Січових Стрільців.

Супроти всяких поголосок, які кривдять й оскорбляють честь Січового Війська, особливо ж супроти закиду, немов би Січові Стрільці хотіли служити реакціонерам, заявлено стисло прилюдно:

1. Січові Стрільці, які разом з масами Українського народу скинули гетьмана і зло мали його реакційний режим, виступивши проти гетьмана по проголошенні його маніфесту з 14-го листопада 1918 року, яким він хотів прилучити Україну до Москви - боролись, боряться і будуть боротись за суверенність Українського Народу і за його самостійну Республіку.

2. Стоючи принципово на платформі самостійної Української Народньої Республіки і тим самим визнаючи суверенність Українського Народу в вирішуванні всіх справ політичних і господарських, уважають Січові Стрільці, що тільки Український Народ має право вирішувати по своїй волі і без усякого втручання чужих сил, які б вони не були, також найважливішу з економічних справ, а саме справу земельну. Український народ має свої політичні й культурні сили, які без чужинців вирішать його життєві справи. ... Вся земля на Україні належить Українському Народові, і тільки Український Народ має право розпоряджатись землею. Во ім'я цих справедливих засад проливали Січові Стрільці свою кров і від них ніколи і ні перед ким не відступали і не відступлять./Розстрілка наша.С.З./

3. Стоючи на цих засадах, заявляють Січові Стрільці, що все будуть карити і слухати: військом кожного українського народоправного Правительства, яке стояти на платформі самостійності Української Народньої Республіки й признання Українському Народові всієї землі в його розпорядимість./розстрілка наша.С.З./ Подо форми влади, то Січові Стрільці були тіми, які охороняли Трудовий Конгрес Українського Народу в часи, коли він не виявив був свого обличчя, а тепер, коли представники Українського Трудового Народу знов підтвердили, що стоять на платформі самостійності Української Народньої Республіки, Січові Стрільці з тим більшим запалом підпирають радянську владу на місцях, яка заводить лад і порядок./Розстрілка наша.С.З./

Стоїмлені тяжкими боями, змучені недовір'ям народу, який несправедливо думав, що Січові Стрільці схочуть піддержати ті сили, які стремлять до поневолення Українського Трудового Лоду, Січові Стрільці відійшли, щоб переорганізуватись і з новими силами рішуче і твердо, як все, ударити на всіх, хто б посмів посягнути на здобутки революції Українського Народу.

З народом йшло, іде й буде йти Січове Стрілецтво.

В березні 1919 року. За Січову Ряду: Отаман Євген Коновалець. Отаман Андрій

Мельник. Д-р Осип Назарук. /Мазепа: Частина III, ст. 172-173/. Також надруковано цю "Деклярацію" в IV томі П.Христюка, ст. II7-II8, як передрук з газети "Республіка" в Станіславові, з дня 25 марта 1919 р.

Подані тут історичні документи були виявом інтенції трудового народу України, зафіксовані відповідними організуючими та керуючими інституціями, політичними партіями і навіть частиною Українського війська - Січовими Стрільцями.

В Директорії роздвоєння в цей час ще більше поглиблюлося: член Директорії Опанас Андрієвський опинився в Станіслававі, в товаристві диктатора і помінального члена Директорії д-ра Євгена Петрушевича, які безкритично орієнтувалися на Антанту і її сателітів а соціально стояли на правім реакційнім крилі української ліберально-панської демократії і настоювали на дальшє ведення переговорів з антантськими окупантами Одеси і сходу Української землі в околицях Одеси, Миколаїва, Херсона, Овідіополя.

Члени Директорії Ф.Шевць і Макаренко опинилися в "золотій серединці" у всіх відношеннях і не творили собою ні скристалізованої opinio, ні адміністративного державного апарату, виконуючи функції "зв'язкових" між Петлюрою і Станіславовим.

Петлюра, як заступник голови Директорії і отаман війська УНР знаходився в оточенні залашків війська і творив собою "Верховну Владу" УНР, територія якої зменшлася до прикордонних повітів понад Дністром, Збручем і Случем, сподіваючись на допомогу від Антанти, як тоді переконували урядові післярші до Антанти /ген. Греків, К.Маци-ович та інші/.

Міністерська Рада прем'єра С.Остапенка розбіглася і вже не була зібрана більше зібратися, аж до формального уступлення, яке настало 9 квітня 1919 р.

Січові Стрільці відійшли на віддих в район Кременця на Волині, зиданши відому Деклярацію.

В такій безвиглядній ситуації в Петлюри і ЦК УСДРП-офіційних наступила, ніби, переорієнтація на трудові маси українські і шукання вихода з критичного становища.

Треба щось робити, "щоб відірвати українські маси від большевиків і повести їх за собою". /Мазепа, I, ст. 127/.

Та й на окупованій Московщиною большевиками Україні, в народі почався ширитися протибольшевизський рух, засмукуючи катівських знущань і терору відомого Московського виходу - Чрезвичайних Комісій. Шукалося виходу як позбавитися цього Московського окупанта а разом з тим росло бажання утворити свою у к р а ї н с ь к у р а д я н с ь к у в л а д у.

"Під впливом окупаційної політики російських большевиків в настроях народних мас почався перелом: росло незадоволення большевицьким режимом, а разом росло бажання утворити українську радянську владу на Україні" /Там же, ст. 131/.

В такій ситуації почалися шукання до співпраці між УПСР-центральною течія і УПСР-боротьбістами та між УСДРП-офіційною і УСДРП-незалежними. Через фронт, з України прибували партійні емісары до ЦК цих двох соціалістичних партій і почалося шукання шляхів для утворення такої влади, щоб відповідала інтересам трудових українських мас, замірення з північним порогом України - Москвою і відкинення орієнтації на Антанта.

Тодішній лідер УСДРП-офіційної, Ісаак Мазепа так описує тодішні відносини:

"Між харківським урядом і Москвою існує велике непогодження. Скрипник від самого початку пропонував нам узяти на себе посередництво між ними і Директорією. Але ми й ліві есери /Центральна течія.С.З./ вимагали, щоб Скрипник або його партія /КПВУ.С.З./ заявили нам про це писемно. Скрипник каже: все було б гаразд, коли б була гарантія, що при самостійності України будуть забезпечені всі здобутки революції, інакше наші ні на яке порозуміння не підуть".

Щебо коротко кажучи: коли Мазепа хоче писемної гарантії від Скрипника, то і Скрипник так само хоче писемної гарантії від Мазепи. Логічно і правильно. А далі Мазепа продовжує:

"...не вважаючи на незадоволення існуючим режимом, маси продовжують йти за радянськими гаслами. Настрій всюди протикомуністичний, але за утворення своєї радянської влади"...

"Переходячи до писемоків, Драгомирецький /емісар від ЦК УСДРП-незалежних.С.З./ заявив, що, на його думку, Директорія не вдержиться. Тим часом ситуація на Україні така, що большевики можуть піти на значні уступки для порозуміння з українським фронтом.... казав він, Директорія на тому боці абсолютно непопулярна, і з нею ледве чи стануть большевики говорити. Тому було б найкращим виходом, коли б влада від Директорії перейшла шляхом перевероту чи шляхом мирного порозуміння до нового українського уряду, який би став на ґрунт радянської влади. Тоді большевики, з огляду на скрутний стан їхньої влади на Україні можуть погодитися на самостійність України і український характер республіки. Ця пропозиція Драгомирецького була ЦК нашої партії рішуче відкинута".

Ми казали, що не віримо в можливість порозуміння з більшовиками, і коли наша партія стоїть зараз за припинення переговорів з французькими командуваннями і за переговори з більшовиками, то виключно з тактичних мотивів: відвернути українські маси від російських більшовиків і повести їх за українським фронтом.

ЦК УСДРП тут же ухвалив постанову в тому дусі, що Директорія повинна утворити новий коаліційний уряд з участю соціалістів для того, щоб шляхом відповідної зміни політики вплинути на зникнення українського фронту...

Тим часом, у зв'язку з приїздом Драгомирецького, есери скликали свою нараду з участю Одрини, що був спеціально викликаний з винищського району, Степаненка, Лизалівського та ін. Мені невідомо, що саме було ухвалено на цій нараді. Але на другий день до мене й інших членів ЦК УСДРП прийшов М.Ткаченко /член ЦК УСДРП-незалежних.С.З./. Від імені незалежних соц.-демократів він заявив нам, що там за фронтом готується повстання проти більшовиків. Тому бажано знати, чи наша партія могла б дати своїх представників до українського радянського уряду, як би такий утворився внаслідок повалення влади російських більшовиків. Ви вже знаєте, що Директорія не вдержиться. В такому випадку на Україні залишує російський більшовизм. Чи краще? Звичайно, свій український більшовизм, а не чужий, російський. ...коли зараз не повалимо російських більшовиків, вони вдержаться на Україні 2 - 3 роки. Ми сказали Ткаченкові, що представники нашої партії взагалі не можуть брати участі в більшовицькому уряді. Від незалежних соц.-дем. ми вимагаємо лише, щоб вони не провадили ніякої розкладової праці на фронті Директорії.

Але есери поставилися прихильно до пропозиції незалежних соц.демократів. Нарешті погодився з нами, що мусимо настоювати перед Директорією на утворення нового уряду лише з представників соціалістичних партій, тому що праві групи відмовляються брати участь в новому уряді.

Після відїзду Одрини, Степаненко і Голубович, колишній голова українського уряду за часів Центральної Ради, разом з представниками нашої партії подали писемну заяву Директорії, в якій говорилося, що соціалістичні партії стоять на своєму попередньому рішенні щодо зміни дотеперішньої політики і пропонують негайно скласти уряд із соц.-демократів та соц.-революціонерів з тим, що у керуючі окремими міністерствами можуть бути запрошені і представники інших партій; соц.-федералістів, самостійників-соціалістів і народніх республіканців. В заяві говорилося про невідкладне вирішення цієї справи, бо інформації Драгомирецького про ситуацію на Україні що більше переконали їх в необхідності якнайшвидшого переведення української політики на нові рейси". /Мазепа, том I, ст. 131 - 137/.

Але продовжені опортуністи і в цей критичний момент не могли позбутися свого опортунізму і не трималися поплі роакційно-міщанських панків, т.єв. "соціалістичних" федералістів, республіканців і самостійників.

Здавалося, що шлях порятунку, хоч проблематичний, знайдено і Директорія постає цей настрій і бажання соціалістичних партій використати та повести політику в іншому, радикальнішому напрямкові, але так не сталося. Саме в цей час із Одеси приїхав К.Мацієвич, голова делегації до антантських захватчиків в Одесі. 17 березня 1919 р. на засіданні комісії Трудового Конгресу він подав інформацію, які зводилися до таких надій:

"...справа порозуміння з французьким командуванням стоїть на добрій дорозі...

Будемо називати речі своїми іменами - так почав доповідь Мацієвич. Цей договором ми віддаємо себе під незамаскований протекторат Франції /Ого, міністер самостійної держави просить протекторату для своєї ж держави! С.З./. Але не мусимо цього лякатися. Москва вже тепер згоджується на більші уступки Антанті, ніж це робимо ми: протекторат, територіальні уступки і навіть зміни в самій конструкції більшовицької влади. Є відомості, що вже оголошений декрет про вибори в совіти на підставі загального виборчого права.

Принципово порозуміння вже є. Всі наші вимоги прийняті /які? С.З./. На зміну

складу Директорії французьке командування більше не настоює. Про наслідки переговорів послано повідомлення до Парижу на затвердження Радом Десяти. Допомогу зможуть нам дати ще до одержання відповіді. Для порозуміння в цій справі призначено побачення представників з обох сторін у Бірзулі, куди д'Ансельм просить, щоб приїхав Петлюра.

Загальна ситуація для нас тепер краша. Французи вирішили порвати з добровольцями і вигнати їх з Одеси. Генерал д'Ансельм є головою французької зони /читай окупованої Української землі.С.З./. При ньому організується консультативний орган на чолі з Андром /Д.Андро - поміщик з Волині, правого російського напрямку. За Петлюри був волинський губерніяльний старостою/, який фактично буде керувати цивільною владою на території одеського району. Одеська територія - це щось на взір Солунського плясдарму в Греції, де влада французька.

Згода з Антантою не повинна нас турбувати щодо самостійності України. Серед французів починає панувати погляд, що для відбудови Єдиної Росії нема гронадських сил. Єдина Росія може бути відновлена тільки більшовиками. Тому у французів стає популярною думка про федерацію Південної Росії /читай України, а не південних губерній Московщини.С.З./. Найбільший наш ворог - це всі російські кола.

Яку допомогу може нам дати Антанта? Насамперед буде уможливлений проїзд делегації до Парижу. Далі, крім зброї та одягу, будемо мати в короткому часі 50 тисяч антантського війська, бо незабаром французький десант збільшиться до 100 тисяч. Нарешті нам дозволять формувати в одеському районі українські частини. Хоч Миколаїв і Херсон вже залишені французами /вигнав їх отаман Григорійв.С.З./, але Одеса буде вдержана за всяку ціну. Взагалі настрої у держав Антанти за активну боротьбу з більшовиками".

"Після доповіді Мациєвича в урядових колах знова запанував волюнтаристський сепаратизм". /Мазепа, том I, ст. 137-138/.

Заяву соціалістичних партій Директорія заклала до шухляди. Тутчасом все залилося по старому. Малося чекати на вислідки наради в Бірзулі Мациєвича з Антантськими представниками, але до цього не дійшло, бо Бірзулу захопили більшовики.

Останнє засідання Директорії в повному п'ятичленному складі відбулося 18 березня 1919 року /Петлюра, Швець, Макаренко, Андрієвський і Петрушевич/ в Проскуріві, після того вже більш ніколи не сходилися, а рішав все сам Петлюра з титулом "голова" Директорії за допомогою Швця або Макаренка.

Про ці самі події в цей самий час Павло Христич подає такі відомості:

"На початку березня. Рішницю здано більшовикам. Урядові потяги потяглись на зустріч Антанті - по лінії Влениця, Жеринка. Звідти звернули на Проскурів.

Жеринка повстала. Повстання було задушено криваво /організоване місцевими більшовиками і дезиртирами.С.З./. Пішов край. Курери вже не могли вільно їздити до Антанти в Одесу. Греков і Мациєвич з великим трудом пробрались з Одеси через Жеринку до Проскурова. Потішили тим, що в майбутньому можна сподіватися великих користей для України від їхньої теперішньої дипломатичної роботи в Одесі: Антанта напевно визнає колишню самостійність України. Що ж до сучасного, то як сказав Греків, незалежно від дипломатичних успіхів чи не-успіхів в переговорах, Антанта, коли б і хотіла, все одно не може дати ніякої реальної допомоги Директорії: десант в Одесі настільки незначний, що не може тріпати самої Одеси; зброї й одягу, привезеної на Україну, Французи також не мають; військові частини в Румунії - більше балачки. До таких сумних висновків він, Греков, прийшов після власних двоколізних переговорів і дослідів над становищем Французів в Одесі.

Доклади "дипломатів" були дійсно вбійчі. Надії на допомогу з Одеси розвіялись. Прем'єр Остапенко переживав трагедію. Він ще не хотів здатись. Він не хотів навіть вірити генер. Грекову. Він з жадобою вдихався в напрямку на Одесу і Румунію. Далі буде.

ДОКУМЕНТ СЛАВИ.

Продовження з 30 стор.

рівняєть ся 1/15 імперіяла/, або 1000 австрійських і угорських корон в золоті рівні 393 карбованця 78 грошам в золоті Української Народньої Республіки, рівні 393 руб-ля: 78 копійкам в золоті булшого російського цісарства / 1 рубель рівняєть ся 1/15 імперіяла/.

Стаття 10. При толкованю сього договору для зносин між Україною і Німеччиною є мірдачими український і німецький текст, для зносин між Україною і Австро-Угорщиною український, німецький і угорський текст, для зносин між Україною і Болгарією укра-їнський і болгарський текст, а для зносин між Україною і Туреччиною український і турецький текст.

Кінцеві постанови. Найішній мировий договір буде ратифікований. Ратифікаційні грамоти мають бути обміняні як мога скоріше у Відні.

Мировий договір отає правосильним по його ратифікації, оскільки в йому нічого іншого не постановлено.

На доказ того повновласинця отсей договір підписали і свої печаті приложили.

Зладжено в пяти первописях в Бересті Литовскім 9. лютого 1918 року.

Ол.Севриж вр.

Р.Ф.Кілыян вр.

Микола Лобинський вр.

М.Левітський вр.

Як представник Найішньої Німецької Управи:

Гюфман вр.,

генерал-майор і шеф Генерального Штабу Гв-лозикокомандуючого Східнього фронту.

Черняїн вр. Д-р Ф.Радославов вр. А.Томшев вр. Ів.Стоянович вр. Полковник Ганчев вр.

Д-р Т. Анастасов вр. Талат вр. І. Гыжкі вр. Агмед Нессімі вр. А.Іцет вр.

/Берестейський мир. Спомиги та матеріали. Зладив І.Кедрын. Львів-Київ. Коопера-тивна Накладня "Червона Калина". 1928./

А.Ходоровский.

ТОПОЛІ.

Там у полі дві тополі
Виросли тоненькі
Та виросли вони високо
У краю рідненькім.

Стоять обі серед поля
Вітер їх колише...
Одна виросла високо,
Друга трішки нижче.

Та по їх уже на добре
Вітер гилля грає...
Тай оклонилась тополенька
Другий промовляє:

-Було в мене тополенько
Та буйніі коси,
Прийшли вітри та злиціі,
З'їли мене роси...-

-Отож - друга відказує,
-Сестра моя люба,
-Пройшли грози, пройшли
-Чи не наша згуба? /тучі,

Серед поля - дві тополі
Склонились низенько...
Заплакані росоньками
Аж ние серденько.

АМЕРИКАНСЬКИЙ МУЗЕЙ ІМІГРАЦІЇ.

Коли американці українського походження захочуть організувати ятєсь свято в єдиному центрі нашої держани присвяченому ідеалам свободи, навіки близьким україн-ському серцю, ані дощ, ані погана погода не зможе перешкодити їхнім плянам. Амери-канський Музей Іміграції, збудований навколо фундаменту Статуї Свободи, матиме ав-диторію приблизно на 750 осіб.

Ія Статуя Свободи, символ надії для всіх свободолобних людей з цілого світу пе-рестане вже бути місцем, придатним тільки для "доброї погоди".

Коли будівництво Музею буде скінчено з допомогою всіх американців кожної національності та етнічного походження, це буде справжнім даром американців і пам'ятником принципів "єдиної держави з багатьох народів". Уперше в історії він втілить прекрасне оповідання про те, як українці, разом з іншими національностями з усіх частин світу прийшли до нової країни, шукаючи свободи та кращих можливостей, і залишилися тут, щоб допомогти закріпити і зберегти ці дорогі всім ідеали. Музей Іміграції перетворить Статую Свободи на справжній Державний пам'ятник, фундамент якого був залишений не викінченим, коли статую було відкрито в 1886 році.

На ці гроші має бути збудований Музей і виділений спеціальний фонд для увічнення історії Музею в формі виховних фільмів та інших матеріалів для шкіл і різних груп по цілій країні.

У кампанії беруть участь, разом з іншими, Генерал Майор Юліо С. Грант, 3-ій; Пер дю Понд, 3-ій; Алексанدر Гамільтон, Едвард Корсі.

Українці: Володимир Джуо, Ярослав Чиж та Дмитро Галчич є членами Національного Комітету АМІ, Йосип Лиспгір та Платон Отасж входять до складу Українського Комітету, зорганізованого з метою допомогти будівництву Музею.

Усі добровільні датки, незалежно від їх розміру приймаються з подякою, і призвича жертводавців зберігаються в архівах Музею. Особа що внесе \$ 10 або більше дістане звання Будівничого Музею, а її ім'я та фото назавжди зостанеться в залі рекордів. Групи, що пожертвували \$ 5,000 або й більше, можуть бути поміщені на меморіальну дошку, так само як і індивідуальні особи.

З допомогою населення Америки українського походження, отже, цей епічний пам'ятник стане дійсністю і навіки згадуватиме про їхню роль в будівництві ЗДА. Датки можна посилати безпосередньо до:

The American Museum of Immigration - Statue of Liberty. U.S.A.

СТАНДАРТ ПРОЖИТКУ В С.С.С.Р.

Життєвий стандарт кріпаків в ССРС /УССР/, в листопаді 1956 року був такий: робітник діставав платню від 420 до 850 карбованців місячно, за ОДИН долар америк. по офіційному курсу банк в ССРС виплачував 5 рублів / 1 рубль за 20 ам. центів/.

Ціни на предмети опоживання та першої потреби були такі:

1. Хліб чорний.....	за 1 кіл. 2 руб.	18. Чоботи, роб., за 1 пару	400-600 руб.
2. " білий	" 1 " 3 "	19. Матеріал на плащ за	400-550 "
3. Мука I сорту	" 1 " 6 "	20. Готовий плащ, пальто, I.	200-2.500 "
4. " II "	" 1 " 8 " /?/	21. Панчохи /не нейлон/ за 1 пару	27-50 рубл.
5. Молоко I літер	" " 2 "	22. Подинок руч. хіночий за	370-500 "
6. Масло	" 1 " 27 "	23. Рювер /велюапед/ "	760 "
7. Сало	" 1 " 27 "	24. Мотоцикл мал. за	3.200 - 4.000 "
8. Цукор	" 1 " 15 "	25. Радіоприймачник	500 - 1.800 "
9. Олія	" 1 " 16 "	26. Білет до кінa	4 "
10. Риба	" 1 " 15 "	27. Білет до театру	10 - 15 "
11. М'ясо свиняче	" 1 " 15 "	28. Податок від хати	200 - 400 "
12. Цибуля /середня ціна/	" 1 " 5 "		
13. Яблука	" 1 " 5 "		
14. Яйця за 10 штук	" " 6 "		
15. Пшениця /середня ціна/	" 100 " 450 "		
16. Картопля	" 100 " 90 "		
17. Черевки, робочі,	" 1 пару		
	200-400 руб.		

1 кг. рівний 2,205 фунтів америк.
1 фунт ам. рівний 16 унцій - 453,5 гр.

/ "Народне Слово", 31.І.1957. /.

С. Дулібич.

ЛИСТИ З БРАЗИЛІЇ. ХІ.

Кришна ЕУ, зошит З.

З приводу виходу в світ 3-го зошиту Енциклопедії Українознавства, в газеті "Хлібороб", з 19.VIII.1956 надруковано довідку про Бразилію. Від читачів постуило декілька запитань та зауважень. Тому Редакційна Колегія /Скорочено: Редколегія/ "Хлібороба" вирішила подати відповідну статтю.

26.VIII.1956 р. обіцяна стаття появилася під наголовком: "ЕНЦИКЛОПЕДІЯ УКРАЇНОЗНАВСТВА", підписана за Редколегію С.К..

З написаного робиться вражіння, що редактори дуже розгнівані на М.Геця за те, що не записав в Енциклопедію їх імен між "визначні особи нашої еміграції в Бразилії". "...матеріал опублікований в Енциклопедії Українознавства надається для друку в "Мітлі" /гумористичний журнал в Буенос-Айресі/" Один з членів Редколегії С.К. з Куритиби до Майхену і Сарселя відважно вигукує на "шановну Редакцію ЕУ", щоб та, не відкладаючи на пізніше, повинна "...тепер знайти відповідні засоби до виправлення жалюгідної події, що сталася в зв'язку з вищезгаданою статтю під гаслом: "Бразилія" і чим скоріше наше громадянство під цим оглядом заспокоїти".

Не знати, чи в Європі налякаються галасу з Бразилії й прийдуть ще одного "колегу" до редакції ЕУ? Відгадувати не будемо!

С.К. незадоволений з п.М.Геця за те, що "...в довідці статті про еміграцію в Бразилії" не написав того чого бажалося С.К., о-то не написав про те чого тут ніколи не було /вчительські курси/ та, що Гец, пишучи статтю не написав, що сталося в цьому році /1956/. Обурився С.К. на Геця й за те, що в довідці Гец правильно "означив культурно-освітню діяльність трьох українських організацій, як досить слабу". І доказує, що таке "означення може бути правдою стосовно до організації в якій автор статті бере участь /ТНУК/".

Іван С.К. закидає п.М.Гецю, що в його "довідці" про українську еміграцію в Бразилії бракує "науковості та об'єктивності".

Прочитавши 3-й Зошит Е.У. приходить зупинитись перед фактами, що Е.У. бракує енциклопедичності, науковості та об'єктивності і але знання української мови.

Проф. Іван Огієнко, навчав нас і наказував "виполжувати кукіль з рідної мови" /полонізи, московізи і т.д./. Коли ж візьмемося виполжувати кукіль з Е.У., або, як С.К. радить "виправити жалюгідні події", то з нашої енциклопедії залишиться мало, та редактори з їх "науковими" титулами, які так треба прополоти.

Іншої ради немає: припхити видання Е.У. й післати наших "науковців" навчитись української мови, української історії, географії, соціології та інших політичних наук, як своїх так і міжнародних.

Розвиток світових політичних подій пригужує нас зрозуміти, а це значить і підготуватись відбити Новий наступ Москви на Україну, а разом з нею й інших ворогів та "приятелів", а в тім й Ватикану, всіх тих, що смагають український хліб та весь добробут українського трудового народу; для яких державне життя без українського вугілля, заліза, нафти й іншого багатства та дешевого робітника неможливе.

На сторінках "УГСлова", чч. 10, 11, 12 - 1954 р. ми алярізували про "Новий Московський наступ на Україну, показували як наступ той провадиться, у який пункт наступать і якими силами та з якою метою. А перед тим у ч.8 "УГСлова" статтею "Москва фальшує" закликали ВУАН, НТШ, правників, істориків, публіцистів, редакторів і всіх наших інтелектуалістів озброїтись і відбити московську фальш і всі наступи всіх ворогів і "приятелів" України.

Найнебезпечнішою зброєю для ворогів є наше слово - науки між людьми поза Московсько-комуністичними границями. Швж бачимо? Наше слово - науку добровільно складаємо перед порогами. Засмічуємо "кукілем" нашу мову а разом з мовою наші політично державні отремління.

До полонізації, московізації, ватиканізації ми вже призвичаїлись і ніби не помічаємо. Але стаємо перед фактом і с о в е т о з а ц і ї нашої мови, науки, політи-

ки і навіть красного письменства. Придивімся тільки, що пишеться і видається на еміграції. Советизація /термінологічна/ набирає повного розгону.

Зупинимось над деякими зразками "наукової" об'єктивності та знання української мови редакторами та співробітниками Енциклопедії Українознавства. Маємо на увазі "довідку Бразилія", яку написав редактор-магістр Микола Гец, з якої вибираємо де-що.

Напр.: "Черк: життя". Дві помилки з мовознавства - неправильне окорочення

й самий наголовок неправильний, бо пишеться не про життя якоїсь одної церкви, а про дві: католицької/а/ та православної. Значить треба було написати про р е л і г і й - н е життя українців.

Немає тут ані науковости, ані об'єктивності, коли читаємо: "Українці в Б. майже на 85 % католики /а/. Цифровими даними п.Гец подає, що перший емігрант українець з Галичини приїхав у 1872 р. При кінці минулого століття еміграція набирає масовости, продовжується до першої світової війни, майже припиняється підчас війни та по ній відновлюється. Першими овчарниками прибули сюди греко-католики /б/ пасиляни. Греко-католицьку паству відвідав... Митрополит Андрій Шептицький. На аудієнції у єпископа буча, сам єпископ казав, що він, греко-католицький /читай уніятський.Ред./ єпископ, з наказу папи відвідує греко-католиків /читай уніятів.Ред./ українців у Бразилії". У довідці не сказано де поділють греко-католики /уніяти/ та звідки з'явилися католики українці, коли саме та в якій кількості й звідки прибули. Для українознавства дуже важно зареєструвати, що Гецови "католики" українці живуть по бразилійських містах, мішували поробились, а "хлопи" - хлібороби, робітники продовжують себе називати уніятами або греко-католиками. Для них католик значить латиняк, себ-то перекінчик, ренегат або просто ошуканий українець.

За Гецом у Бразилії решта 15 % української еміграції припадає на "Укр.Автокефальну-Прав. Церкву". Знову неправда. На передістях Сан Паула українці з Волині та Гесарабії, майже, всі протестанти бабтисти. Знаємо аж три їхні церкви. І в цих церквах згуртовано, майбуть, коло половини наших емігрантів, яких нараховують до 12 тисяч у Сан Пауло та околицях. Велика колонія бабтистів наших і в районі Алта Сорокабана, шт С-Пауло, є багато й у кавовій зоні шт. Парана, з відомим у Куритибі бувшим правос. автокеф. священником, бутиш. оотником Української Армії, а тепер проповідником-пастором.

У "Громадському житті" через якусь "об'єктивність" не занесено до Українознавства товариства "Український Центр", що відколовся від Шевченківців в Куритибі, навспій друкований орган "НАШ НАПРЯМ" /про нього п. Гец згадує/, проіснував деякий час і знова повернувся до Шевченківців. Не знати через яку "об'єктивність" не згадано про деякі українські товариства в Сан Пауло: "Вільна Україна", "Українська Вільна Спілка", "Осередок", "Українське Видавниче Товариство Зоря". Для Українознавства дуже варто б занотувати про існування цих організацій, як демократичних, що їх розбивали "рідненькі" павки - монархісти окоропадішці, нацисти, фашисти і комуністи. В цих організаціях були об'єднані робітники і ті трудові елементи, що нічого не хотіли мати з реакційними "провідниками". Так само п. Гец не говорить і про існуючі політичні напрями і течії.

Про життя деяких організацій дещо сказано. Т-во "Соборність" у Сан Каetano до Сул, передістя Сан Пауло, започатковано і організовано соціалістами та демократами. Тепер це товариство є "олітке", в якому члени називають себе докторами, професорами, інженерами, магістрами тощо. "Хліборобсько-Освітній Союз" в Куритибі з філіями в Парані з друкованим органом: "Хлібороб" цупко тримається нацистичного напрямку мельшківського відгалуження. Товариство "Присильників Української Культури" теж нацистичного напрямку бандерівського відгалуження. В Управу цього т-ва входять два уніятських священників/що себе чомусь називають католиками/, як І і 2-й Заступники Голови, секретарем є магістр Микола Гец, один з кореспондентів Б.У., автор "довідки" про Бразилію. Тижнева газетка "Праця", орган українських уніятів /з якогось непорозуміння ця газетка називає себе католицькою/ репродукує "творчість" членів т-ва "Присильників Української Культури", скорочено називає себе "ПВК".

Не будемо втручатись у компетенцію наших "енциклопедистів", щоб науково та об'єктивно встановити, чи назва ПМК не запозичена з галицько-волинського провінціалізму /місцеве слово/ для означення малої кількості, що в жмені зміститься, полину, бадилля чи якогось непотрібного хліззя, а може назва взята з слова п у к, що ним окреслювався розрив чогось старого, перегнилого, слабого, як булька в болоті, що видає специфічний запах.

У всякому разі назвати це товариство "Прихильниками Української Культури" не можемо. Бо товариство це ні словом не згадало на сторінках "Праці", що наближався ювілей Івана Франка, або що це свято десь відбувалося в Бразилії. Для ПУК-у і "Праці" ювілей Івана Франка, Творця - Каменяря культури українського трудового народу був чужим та постаралися негативно висловитись ще перед ювілейними святами Івана Франка.

Неправду пише п.М.Гец: "Спроба створити для них осередок в Куритибі була безсумнісно великою мірою тої, що вже тоді /перед І світ. війною/ назрівав поділ укр. громадянства в Б. на невелику групу ліберально-радикальних просвітян із куритибською "Просвітою" на чолі і консервативно-нар. маси під проводом духівництва". Пан Гец правильно окреслив, що "культурно-освітня діяльність трьох українських організацій є досить слабкою, але не потрудився знайти причин цієї "слабости". Тому він з легкої руки це зважує на "ліберально-радикальних просвітян із куритибською "Просвітою"/читай соціалістів і демократів.Ред./.

Поділ назрівав і повстав з інших причин, яких треба шукати в житті самої еміграції, а саме в соціології і психології нашої трудової білшоости, і не трудової меншости. Тоді уніятське духовенство пхалося під зверхність бразилійського католицького єпископа у якого секретарем і перекладачем був ксьондз, свідомий польський патріот і ворог всього українського, навіть і уніятського. Тоді духовенство не вміло використати бразилійської конституції, щоб мати для себе свого єрарха, уніятського єпископа. Їдало, щоб аж через конкордат Бразилійської Республіки з Ватиканом, що в міжнародній політиці є державою, мати за свого зверхника бразилійського кардинала, який доручив василіянському виховальцеві "керування" над уніятами українцями. Не треба пояснювати, яку патріотичну діяльність між українцями могли провадити уніятське духовенство, що підлягало припхам польського католицького ксьондза. Проти цього їй повстали куритибсь-ліберальне - радикальні просвітяни і поділилися.

Психологічний момент майже припинив культурно-освітню працю в "Українському Союзі в Бразилії". Не налагоджується та праця й тепер, хоч Союз і змінив свою назву. Це велика помилка п. Куца, що нею він зруйнував всю свою громадську працю. Помилувався Куц своїм вироком арбітра на громадському суді, на Загальних Зборах, коли судилися тодішні керівники в Союзі. Куц тоді придумав формулу: морально винуватий - юридично оправданий, або за поговоркою: сіно ціле - кози ситі. Бідний Куц і не передбачав, що панські собаки жидівських кіз розженуть, а жидівські кури хлопське сіно розгребуть. Так поно їй сталося.

Пан Гец дуже мало заніс до Е.У. імен "визначних осіб з нашої еміграції в Бразилії". С.К. звертає на це увагу й підказує кого б ще треба було туди занести. Але ні п. Гец, ні п. С.К. не згадують імені полковника Антона Коршнівського, якого брєба було б зареєструвати в Енциклопедії Українознавства. Причина дуже проста: оба вони нацисти, а А.Коршнівський був соціалістом-революціонером. Нацистична, як і комуністична "наукова об'єктивність" нам дуже відома.

- - - - -
"Пеньки" Антона Коршнівського.

Натуральне Мистецтво /хтось назвав "пенькалі", бо те мистецтво не приносило матеріальної користи, тільки страти/ Коршнівського можна зрозуміти так: природа це є великий мистець, що з покін віків різбить, інкрустує, з глини ліпить, січе з граніту, малює на розрізаних відповідно дошках, а людські залашає відгадати, що саме Натуральний Мистець хотів виконати й доробити не докінчене - приставити голову, очі, носа,

додати якийсь контур, поставити в якусь позицію чи скомбінувати лінії на дошках /природні жили дерев/ і натуральний твір буде викінчений.

Дорого обійшлося це існуєнство Коршнівському. Але ідею його підхопило й свого дня в Сан Пауло досить застосовується у фабрикації лжесусової мебелі використовуючи імбуєві тоненькі дошки багаті на, часом фантастичні, малюнки. Є тут і артистично удекоровані цілі салони за "Натуральним Існуєнством".

Звичайно, ніхто не згадує про якогось невідомого емігранта з України. Як би це був москаль, поляк, маляр і т.д., громадянин якоїсь держави, то про нього б усі знали й говорили. Хто про Коршнівського говорить, коли про нього й свої "науково" і "об'єктивно" мовчать. Але в Сан Паульському музеї Порто Флерестал /садоводство та лісівництва/ зберігаються декілька статуєток - зразків "Натурального Існуєнства" Антона Коршнівського /А.Корш/.

З цієї "Пенькалі", витрачаючи все, що заробив в Бразилії, Коршнівський вирушає рятувати "Українську Справу". Справа ж ця попала в таке положення, що свідомі бразилійці, бразилійська демократія, дивились з презирством на українців, як на нацифашистів. Це наслідки роботи колішнього "Українського Емібороба", "Праці", "Батіж - ка" й т.п. В Бразилії всі бачили, що наближається війна й усі знали, що Бразилія буде втягнена в війну та стане по сторони світової демократії. Чужинська преса поділилась на демократичну та нацифашистівську. Цього не бачили українці в Куритибі й Прудентополісі та "моцню" стояли при нацифашизмі. Коршнівський рятує добре імя українське: влаштовує виставу своїх творів /в Е.У. пишуть виставлявся/. При цьому робить знайомства з бразилійськими істотами, журналістами, визначними людьми, пропонуєчи Українську Справу існуєнством. Авторів цих рядків буши. директор історичного музею "Іпіранга" Афонсо Тоне, жартуючи говорив, не відомо що партиїше для А. Корша чи "Натуральне Існуєнство", чи політична українська пропаганда. Про А.Корша тоді заговорили газети як про українського істотця оригінального існуєнства.

З цією метою їде Коршнівський в Ріо-де-Жанейро, де має такі ж самі моральні успіхи, як і Сан Пауло. Там знаходить Ізмаїловича, знаменитого малтра портретиста, про буджує в ньому приєману збігом обставин українську свідомість. Тут наглядно бачить, що для нас бракує української демократичної газети. Повертається до Сан Паула й з групою своїх однодумців і приятелів засновує видавничу спілку та видає демократичний орган "ЗОРЯ".

Афонсо Маті на сторінках "О Естадо де Сан Пауло" пише велику статтю про Коршнівського, висловлюючи редакційні оцінки до України, до її демократії, що бореться за волю свого народу. У такий спосіб Коршнівський добився рекомієсації цього великого щоденника за кривди спричинені Україні ситематичною публікацією статей московського чорносотенця графа Беніксена.

Куритиба з Прудентополісем мовчали, бо ж як можна виступати проти графа? Гріх! Невідомий з паранської провінції ес-ер на основі московських джерел, які опублікував у бразилійській пресі доказав гнусність і брехню московського депутата з Дуни, що ніби Україна є провінцією Москви, а українська мова є московським жаргоном. Подякувано графові за таку "журналістику" й опісля коли що друкували з його праці, то не про Україну.

Бразилійська солідна преса обережнішою стала, перестала істити про Україну чорносотенну брехню та видумки московських та інших шовіністів. Сьогодні, коли хто пише щось про Україну, то воно є правдивим і корисним. Залежить од нашого вліня покорюватися такими публікаціями і пресовими органами.

Запросили бразилійці прийняти участь чужинців у "анти нацифашистівській" виставці - протесті. Коршнівський виставив з десяток своїх експонатів і більша половина з них робила українську пропаганду.

Познайомився Коршнівський і з Монтейро Лобаро, приятелю якого так пишається Генц. Але Генц не знає, що цього бразилійського письменника та публіциста з українською справою познайомив Коршнівський. Коршнівський запросив Монтейра Лобаро виступити з

промоєю на радіо - святі влаштованого українською демократією в Сан Пауло, з нагоди проголошення самостійності Карпатської України. Для тієї промої Коршнівський дав Монтейроні матеріал по французьки: Історію України Грушевського, Балетень місії УНР в Парижі, а головше статті В.Випищенка про завдання української еміграції та боротьбу України за волю. Ці статті прислав Випищенко Коршнівському для публікації в бразилійській пресі у перекладі на португальську мову. Статті не були поміщені, бо тутешніх газет "хтось" поінформував, що Випищенко комуніст, а українці по стороні Гітлера. Монейро Лобато пірвав був зв'язки з Коршнівським і став байдужим до України. Чи це сталося через інтриги "когось" чи може через те, що Коршнівський доказував Монтейро, що московський комунізм не є комунізм Маркса-Енгельса, а це є московський імперіалізм, піршій за реакційно-царський.

Коршнівський телеграфічно писав президентові Жетуліові Варгасу співчуття з приводу нападу німецьких підводних човнів на бразилійські торговельні кораблі, що потонули. Коршнівський в телеграмі заявив, що українська демократія є по стороні Бразилійської Республіки.

І за міжнародно політику в Бразилії не забував Коршнівський. Англіїці, американці, французи і інші демократичні держави дивились на нас, як на ворогів демократії, як на помічників наци-фашизму. Щоб змінити таку оцінку Коршнівський взявся за "Пеньки". Майструє натуральну карикатуру Черчіля, що розбиває "вісь" Берлін-Токіо-Рим і висилає через англійську амбасаду цю карикатуру "Пеньок" англійському прем'єрові як подарунок з нагоди його 60 - ліття /1935 р./. В амбасаді зацікавилися оригінальністю подарунку і знайшли потрібні переслати дипломатичним шляхом подарунок від української демократії англійській демократії. Ліста-поздоровлення підписали два соціалісти і третій демократ. Не знайшлося більше охотників поздоровити Черчіля, - бо тоді були в моді Гітлер, Мусоліні і не в моді Черчіль.

Подібно поступив Коршнівський і з Любою Колесою, як давала тут концерт в Мійському Театрі. Від української "колонії" в Сан Пауло отримала великого коша з живими квітами та широкою жовто-блакитною стрічкою. Стояв коло піана підчас цілого концерту подарунок від "свідомих" земляків. Любка Колеса гордо трималась на сцені перед бразилійцями, бо її земляки вітають і чудово грали. Ніхто не догадувався, що небіжчики Коршнівський і Ворпівський були "воєю" українською колонією в театрі, що віддав понад півтори тисячі слухачів.

Так Коршнівський очисував українців від наци-фашистського болота і промостив дорогу до бразилійської демократії для дальшої праці на користь Волі України.

Залишилась пам'ятка по Коршнівському її не з "Пеньків". Це велика статуя-пам'ятник "Христа Спасителя" в Прудентополісі перед монастирем оо.Василіян.

Але "енциклопедисти" М.Гец і С.К. всього цього "недобачили". Та правди ніхто не втопить і об'єктивна і наукова оцінка знайде місце і час сказати своє слово правди і про емігранта з України - українця Антона Коршнівського.

Прийітки Ред.: /а/ Читай уніятську.

/б/ Читай уніятську.

С.Дулібич.

НОВІ МЕТОДИ МЕХАНІЗАЦІЇ НА ФАРМАХ.

Швидкий розвиток фармерської технології - зокрема все ширше застосовання фармерських машин - становить одну з найширше відомих характеристик американського фармування. Завдяки цій технології З'єднані Держави тепер продукують на 54 % більше харчових продуктів та волокна, як 25 років тому, і робиться це на одну третину меншими чином фармерів.

Допомога механізації по фармах особливо помітна в Каліфорнії. Наприклад, власники великих фарм в цьому степі мають власні літаки і з повітря посилюють урожаї з

метою боротись їх шкідниками. Фармери, що не мають власних літаків, можуть позичати їх для сієби, посипання хемікаліями та збирання врожаю.

Старі ручні методи обробляння ґрунту вимагають 900 чоловіко-годин на кожний акр /1 акр рівний 0,405 гектарові. Фед./ ріжкового поли. Тепер у Каліфорнії, де продукують рис, його сіють, прополкують і удобрюють машинами, при чому один акр ріжкового поля потребує праці тільки 7 1/2 чоловіко-годин.

Транспорताція великої кількості продуктів тепер набула також інших форм. Наприклад, молоко здебільшого перевозять у великих наливних цистернах, як газолін, на пупки, де його розливають машинами по пляшках. Зерно з фарм перевозять у великих важких машинах або залізничних вагонах як пісок.

Електрика працює швидше і дешевше, аніж людина. Машина на півтора центи електрики може зробити фізичної праці стільки, скільки людина може подужати за 24 години! Електричні машини тепер можуть орати, сіяти, полоти, удобрявати, косити, доїти корів, годувати тварин, а також сортувати фрукти відповідно до розміру і ступня достиглості.

Фрукти та горіхи тепер збирають з башт на колесах, або просто струшують з дерева, а потім підбирають з землі вакуумом. Для такої праці, яку не можна робити машинами - як ось збирати виноград, томати або калуни чи дині, існують спеціальні пристрої, щоб облегшити працю робітника. Причиром, машина має довгі крила, на яких робітник може лежати і поступово збирати врожай, типі часом, поки машина поволі просувається поміж рядками.

Хемія також багато допомагає фармерам. Зерно тепер обробляють хемічно перед посівом, щоб запобігти можливості хвороб, шкідників і бур'янів. Збирання врожаю можна розтягнути на цілий рік, обробляючи посіви спеціальними хемікаліями, які прискорюють або сповільнюють їхній ріст і дозрівання. Незабаром хемія сподівається постачати рослинам усі потрібні їм хемічні складники, щоб мати змогу виробувати різні види рослин по всіх частинах світу незалежно від клімату. Загальна Рада.

- - - - -

НЕПРАВДУ НЕПРАВДОЮ НЕ ПОВОРЮЄТЬ.

Рештки всіляких монархістично-скоропадівських потімків та їх прислужників, нацистично-фашистівські попомічі з пролетарськими парубками та ватиканські прислужники ніяк не можуть погодитися з історичними фактами, що творцями відродження Української Державності в 1917 - 1919 роках були соціалісти: соціалісти - революціонери /УРСР/, соціал-демократи /УСДРП/ та "соціалісти-федералісти /УПСФ/ і взагалі всі патріоти безпартійні.

Вже 39 років українська еміграція святкує дні Слави і перемоги: 22 січень 1918 р. - проголошення IV Універсалом Сувереної Української Народньої Республіки і 22 січня 1919 року - проголошення Соборності Української Народньої Республіки.

Монархісти - скоропадівці цих днів не визнають з принципових міркувань - як противники республіканського державного устрою і як демократичного народнього режиму. Через це у них патологічна ненависть до соціалістів як творців республіки і народоправного порядку в УНР. Деякі з них в той час були добрими патріотами республіканцями і їх треба пожаліти що на старі роки свого життя зрадили свої республікансько-державницькі переконання.

Сучасні нацистично-фашистівські молодики в той час або ще на світі не були, або рачкували в хатах по підлозі, вони нічого не бачили, не пережили і участі не приймали в тодішній визвольній боротьбі. Підросли, пішли до школи, навчилися читати і зачиталися отруйними непогамованими писаннями "батьків" і "лиходійків", що зрадили народній Українській Револуції і пішли на службу до антиукраїнських реакційних чужих сил: нацизму, фашизму і взагалі тоталізму. Тому, коли ці "батьки" і "діти" святкують 22 січня, вони в своїй злобі й ненависті через неусвідомленість і реакційно-ритуалістичну заборонність разом з ославою свята обплескують творців дня слави - 22 січня.

А що творцями 22 січня були тільки соціалісти, то неупідаючий гнів та ненависть не соціалістів адресується соціалістам. Всіх тих ненавистників і ненавистницьких сил по жаліти. Прийде час і одні переконаються що безпідставно кривдили, а одиниці з них зі стануться "горбатими" до їх околу. Час найкращий лікар.

В цьому році на опльовування соціалістів - творців 22 січня була велика злива. Не витримав один патріот цієї зливи бруду і брехні й став в оборону соціалістів, а може й через те, що сам був колись якимось соціалістом. Якийсь Р.Літ. в статті "Наперед факти..." /"Народна Воля" з 14 лютого 1957 р/ доказує як воно тоді було і пише:

"При нагоді недавніх роковин Дня Української Державності 22 січня знову деякі часопи си підняли кампанію проти творців незабутніх державних актів Української Народньої Республіки. Один із таких "критиків" дійшов до того, що написав: -Автори Четвертого Універсалу можуть соромитися деяких його уступів-".

Після поучення "критиків" Р.Літ. продовжує:

"Відома річ, що творцями віковичних державних актів 22 січня були українські соціалісти - демократи..."

Та щоб "критики" всіх гатунків знали кого, як і за що критикувати, подамо "Наперед ФАКТИ" з нашої недавньої історії проте, хто ці "ФАКТИ" доконав.

Хто був творцем 22 січня 1918 року?

I. Українська Центральна Рада в Києві в той час складалася з таких членів: 212 депутатів від Всеукраїнської Ради Селянських Депутатів, 158 - від Всеукраїнської Ради Військових Депутатів /селяни в шинелях/, 100 - від Всеукраїнської Ради Робітничих Депутатів /робітники/, 50 - від Загальної Ради Солдатських і Робітничих Депутатів, 20 - від Українських Соціалістичних Партиї, 40 - від Російських Соціалістичних Партиї, 35 - від Жидівських Політичних Партиї - соціалістичних, 15 - від Польських Соціалістичних партиї, 84 - від міст і губерній, 108 - від професійних, провісних і центральних громадських організацій. Разом 822 депутатів.

II. Мала Рада, де вироблювався і свалювався IV Універсал, складалася з такого політичного партійного і національного представництва: 14 представників від Української Партиї Соціалістів-Револуціонерів, 13 - від Української Соціалістично-Демократичної Партиї, 5 - від Української Партиї Соціалістів-Федералістів. Разом 32 українців. 16 - від жидівських соц. партиї, 10 - від московських соц. партиї, 4 - від польських соц. партиї. При голосуванні IV Універсалу було присутніх 49 делегатів, з того голосувало за 39, проти 4: Російська Соц.Дем.Роб.Парт.-меншевики - М.Балабанов, Дмитро Чижевський /тепер професор в ЗДА/ і Кость Кононенко /тепер професор в ЗДА/ та Лібер, представник жидівського "Бунда". Утрималися 6: рос.ес-ери: Сіловських та Сухових, від жидівських партиї: М.Гольдельман, ШАЦ, Дубінський і від польського "Центру" -Почентовський.

III. Генеральний Секретаріат, що переіменувався по проголошенню IV Універсалу на Раду Народніх Міністрів, складався з: 4 міністрів від УПСР, 4 міні. від УСДРП, 3 міні. від УПСФ, 1 міні.безпарт. українець, 4 міні. від жидів, 1 міні.від москалів і 1 міні. від поляків.

Авторами IV Універсалу були: Михайло Грушевський /УПСР/, Микита Шаповал/УПСР/ і Володимир Винниченко /УСДРП/. Ці проекти скомасували і так прийнято голосуванням.

Хто був творцем 22 січня 1919 року?

I. Трудовий Конгрес, який складався з трудових мас України і представників соціалістичних партиї.

II. Директорія складалася з 2-х членів УСДРП, 1 - УПСР, 1 - УПСФ, 1 - безпартійн.

III. Рада Міністрів складалася: 6 міністрів УСДРП, 5 - УПСР, 2 - УПСФ, 3 - УПСФ, і 3 міністрів безпартійних.

Така була дійсність, Такі ФАКТИ. Це були творці обох дат 22 січня: дат СЛАВИ і ПЕРЕМОГИ! Грубо помилується автор Р.Літ. і редактор Матвій Стахів, коли один пише а другий безкритично містить, коли твердять тільки про "соціалістів демократів".

С.Хмельський.

О Г О Л О Ш Е Н Н Я .

Видавництво "Українське Громадське Слово" в Новому Йорку хоче видати друком: /черенками/ Перші видання з рукопису книжки: Д-р Соціології Микита Юліанович Шаповал -

Г Е Т Ь М А Н Ш И Н А І Д И Р Е К Т О Р І Я .

ЗМІСТ: I/ Розгон Центральної Ради. 2/ Марні спроби. 3/ Український Національно-Державний Союз. 4/ Український Національний Союз. 5/ Епіка Президії УНСоюзу. 6/ Зустріч ген.П.Скоропадського з ген. П.Красновим. 7/ Відкриття Українських Університетів в Києві і в Київ'янці-Подільському. 8/ Національні сили готовляться до повстання. 9/ "Військова Комісія" і "Закордонна Комісія" УНСоюзу. 10/ Політичні акції. 11/ Секретне засідання УНСоюзу. 12/ Нелегальна і гра в "схованку". 13/ Поїздка ген.П.Скоропадського і Ф.Лизогуба до Берліну. 14/ Революція в Німеччині і федерація ген.П.Скоропадського з московськими генералами для відновлення Росії - імперії. 15/ Засідання Головної Ради УНСоюзу і вибір Директорії. 16/ Одставка Кабінету міністрів. 17/ Закінчення.

Розмір книжки: 250.000 знаків, з ілюстраціями.

В цій книжці читачі і історики знайдуть історичної державної вартості матеріали активного революціонера борця за волю Українського народу та державного будівничого Української Народньої Республіки в 1917 - 1919 роках, а на еміграції творця незабутніх історичних культурно-національних цінностей: шкіл, видавництва, багатьох праць виданих друком та багатьох рукописів великих творів, що ждуть на видання.

Видавництво не може з власних засобів ці праці і матеріали видати друком, тому цим шляхом звертається до українських громадян читачів і тих ВП-агенатів, мали б бажання, складати на видання першої книжки свої пожертви або позички.

Книжка своєю даними матеріалами актуальна тепер і для майбутніх поколінь. В ній подані спогади організатора повстання М.Ю.Шаповала проти "гетьманування" ген. П.Скоропадського. Багато наświetлено невіданих досі подій і фактів.

Зацікавлені у виданню цієї книжки видавництва і особи просимо звертатися листовно на адресу "Українського Громадського Слова".

ПЕРЕДІЛАЧІТЕ, КУПУЙТЕ І ЧИТАЙТЕ ЖУРНАЛ "УКРАЇНСЬКЕ ГРОМАДСЬКЕ СЛОВО" ТА КНИЖКИ:

1.	Григорієв Никіфор	- Українська боротьба за державу в 1917-1920 рр. Чому українці не вдержали своєї держави.....	\$ 0.60
2.	"	" Політика на Україні. Польсько-Українські відносини.....	" 0.65
3.	"	" Підстави української незалежної політики.....	" 0.60
4.	"	" Українська національна вдача.....	" 0.60
5.	"	" Основи націознання.....	" 0.60
6.	"	" Соціалізм та національна справа.....	" 0.50
7.	Завзятий Іван-	Блудний син.....	" 2.00
8.	Богацький П., Шаповал М., Ливотко А.-	"Українська Хата" 1909-1914 р.р. Спогади про видання журналу "У.Х".	" 1.00
9.	Шаповал Микита	- Схема життєпису. Автобіографічний шкід, від народження до 15 лютого 1919 року.....	" 1.00
10.	Зеркаль Сава, інок.-	Національні і релігійні відносини на Закарпатті.....	" 1.00

Передплату на "Українське Громадське Слово" і замовлені книжки з поданого цінника просимо посилати на адресу "УГСлова".

Умови передплати "УГСлова": на рік \$ 3.50, на півроку \$ 1.80, поодинокі число \$ 0.30. В інших державах по курсу американського долара, країни передплатника.

Наша адреса: Ukrainian Community Word, P.O.Box 103, Brooklyn 25, N.Y. USA.
